a.

[illegible] Mich: Benefi-
cia optime collocata sive de ma-
xima erga Leopolienses benefi-
centia divi Stanislai Kostcae.
Leopoli 1751.

BENEFICIA

OPTIME COLLOCATA

Sive

DE MAXIMA ERGA LEOPOLIENSES BENEFICENTIA

Divi

STANISLAI KOSTCÆ

è Societate JESU;

Nec non

DE EXIMIA ERGA EUNDEM DIVUM PIETATE LEOPOLIENSIUM,

ORATIO.

AUTHORE P. FRANCISCO MICHAELE LESNIEWSKI Soc: JESU,
In KROSNOVIANIS Collegii Leopoliensis Scholis Eloquentiæ Professore.

LEOPOLI, typis Collegii Soc: JESU. Annô M. DCC. LI. Idib9. Martiis.

QUænam Oratio par ſit Adoleſcentis laudibus, quem DEUS tam felici ſorte dignatus eſt? Non eſt ulla: ſed age, num idcirco ſilebimus?

S. Joan: Chryſoſt: de S. Philogono.

IHS

HIc est Fratrum Amator, & Populi Israël: hic est, qui multùm orat pro Populo, & universa Sancta Civitate. 2. *Machab.* 15. 14.

Posuit Castra sua in medio Populi sui, ut eriperet nos de manu omnium inimicorum nostrorum. *Judith*: 16. 4.

Repulsi sunt inimici--præ timore ejus, & omnes operarii iniquitatis conturbati sunt, & directa est salus in manu ejus. 1. *Machab.* 3. 6.

Multis post obitum miraculis, in sua præsertim POLONIA, enituit: cujus armis, contra formidabiles Turcarum exercitus spectabilis è Cœlo affuit non semel, & Civitates aliàs peste, aliàs incendiò liberavit. Quam ob rem CLEMENS X. eum inter primarios Regni Patronos constituit. *Breviar: Rom. de S. STANISLAO KOSTKA.*

TU gloria Jerusalem, tu lætitia Israël, tu honorificentia Populi nostri. *Judith*: 15. 10.

Si irruerint super nos mala, gladius judicii, pestilentia & fames;---clamabimus ad Te in tribulationibus nostris, & exaudies, salvósq; facies. 2. *Paral*: 20. 9.

Multorum beneficiorum indigemus: intercede, ac deprecare pro PATRIA apud communem Regem & Dominum---Timemus afflictiones: expectamꝰ pericula: non longè absunt scelesti Scythæ, bellũ adversùm nos parturientes-- propugna pro nobis--utare libertate loquendi---Pete pacem, ut Publici Conventus non desinant: nè debacchetur, atque grassetur adversùs Templa Altariave rabiosus & sceleratus barbarus, nè conculcet Sancta profanus, & impius. Nos enim etiam quòd incolumes, & integri conservati sumus, Tibi beneficium acceptum referimus. Petimus autem, etiam futuri temporis præsidium atque securitatem. Quòdsi majore etiam opus fuerit Advocatione ac deprecatione; Fratrum tuorum coge chorum, & cum omnibus unà deprecare. *S. Gregor: Nissen: de S. Theodoro M. ad finem.*

Protegam CIVITATEM ISTAM, ut salvem eam. *Is*. 37. 35.
Et erunt oculi mei & cor meum ibi cunctis diebùs. 3. *Reg*. 9. 3.

Gloriosa dicta sunt de Te, Civitas. *Ps*: 86. 3. Vocaberis Civitas Justi, Urbs fidelis. *Is*: 1. 26. Et proteget te in sempiternũ *Eccli*: 27. 9.

ILLUSTRISSIMO
NOBILISSIMOQUE
COLLEGIO
LECTISSIMORUM
SENATORII
&
EQUESTRIS ORDINIS
ADOLESCENTUM
AD
MULTIPLICEM LITERATURAM ARTESQ;
LIBERALES;
IMPRIMIS VERO
AD
OMNIGENAM CHRISTIANAM VIRTUTEM
LEOPOLI SUB CURA PP. SOCIETATIS JESU
STUDIOSE SE SE EXCOLENTIUM
ID EST: *IL-*

ILLUSTRISSIMIS
EXCELLENTISSI-
MISQUE
DOMINIS
PHILOSOPHIS.
ANTONIO SZCZENIOWSKI, *Tribunidæ Zytomiriensi.*
JGNATIO SZCZENIOWSKI, *Tribunidæ Zytomiriensi.*
ELOQUENTIÆ AUDITORIBUS
MICHAELI STADNICKI, *Castellanidæ Sanocensi.*
CAJETANO SZEPTYCKI, *Pincernidæ Leopoliensi.*
JOANNI KRZUCKI, *Ensiferidæ Podlachiæ.*
ALEXANDRO USTRZYCKI, *Dapiferidæ Vinnicensi.*
MARCELLINO FALĘCKI, *Subdapiferidæ Zytomiriensi.*
JOANNI KASZOWSKI, *Subdapiferidæ Dobrinensi.*
NICOLAO SZUMANCZEWSKI, *Subdapiferidæ Nurensi.*
POETIS.
JOANNI ROSNOWSKI, *Dapiferidæ Sanocensi.* JO-

JOANNI ŁASKI, *Venatoridæ Trębovliensi.*

SUPREMÆ CLASSIS GRAMMATICIS.

ANTONIO ŁOS, *Castellanidæ Camenecensi.*

IOACHIMO ŁOS, *Castellanidæ Camenecensi.*

CAJETANO MIERZEIEWSKI, *Capitaneidæ Uszycensi.*

IGNATIO KOSZUTCKI, *Pocillatoridæ Posnaniensi.*

NICOLAO KOMOROWSKI, *Venatoridæ Buscensi.*

IGNATIO CHRZANOWSKI, *Capitaneitæ Czerwonogrodensi.*

FRANCISCO RZECZYCKI, *Capitaneidæ Poturinensi.*

IOSEPHO FALĘCKI, *Subdapiferidæ Zytomiriensi.*

MEDIÆ CLASSIS GRAMMATICIS.

LAURENTIO CHRZANOWSKI, *Capitaneidæ Czerwonogrodensi.*

SIMONI WOIAKOWSKI, *Ensiferidæ Vislicen: Judicidæ Czerniechoviensi.*

INFIMÆ CLASSIS GRAMMATICIS.

ANTONIO KARCZEWSKI, *Capitaneidæ Prusimov. Succenturioni Legionis M. D. L. Majoris Clavæ.*

ADAMO DUNIN BORKOWSKI, *Subdapiferidæ Zydaczeviensi.*

IL-

ILLUSTRISSIMI NOBILISSIMI DOMINI

THAUMATURGUM *Poloniæ, & hujus imprimis Urbis tutelarem Indigetem, ad Nobilissimum Vestrum adduco COLLEGIUM. Nec novum istud, insolénsq; omnino est, octoginta * et amplius supra centenos, annis receptum Cœlo STANISLAUM hospitari alicubi in imis istis velle Terris. Id jam illi, pro maximo quorumvis mortalium, & Polonorum imprimis adjuvandorum studio, usuvenisse alias, compertum est. Pulsavit non ita pridem Collegii nostri Cremenecensis januam: & peregrini cujusdam Adolescentis, supra humanas omnes gratias amabilem indutus speciem, ut Tectô exciperetur nostrô, à Moderatore Collegii postulavit. Ecce autem eo ipso momento temporis, pulcherrima illa sua effigies, quæ innumeris jam ferme prodigiis non Cremenecensem duntaxat Urbem, verùm totam quoque collustravit Volhyniam, ad eandem affertur januam. Id disertè videlicet, quin prodigiosè etiam, præceptum sibi à STANISLAO fuisse pluries, asse-*

* Obiit enim A. D. 1568. inter XIX. & XVIII. Kalendas Septembres.

vera-

verabat Vir nobilis: quin religione etiam jurisjurandi interpositâ confirmabat. Ecce KOSTKAM pro sua Imagine, seu pro fortunandis potiùs per illam suis, prodigiosè solicitum.

Quid verò istud, quæso, est, Adolescentes lectissimi, quod Vobis ego hodie nuncupare aggredior, si non pulcherrima Imago quædam, hinc quidem Thaumaturgi KOSTCÆ, ad usque prodigia erga Leopolienses benefici: inde autem Leopoliensis Urbis, ad usque religiosos Duliæ cultus, erga KOSTKAM gratissimæ? Imago, inquam, ista est, non Apellis cujuspiam deformata coloribûs; verùm ab una luculentîs planè miraculîs, ab altera verò parte nobilissimîs religionis officiîs distincta tota. In ea Vobis, jam ex aëris pestilentia laborantis istius Urbis Cœlestem Archiatrum; jam in summa rei cibariæ inopia Divinum Opsonatorem Promúmque; jam in horrendis incendiis prodigiosum Averruncum; jam contra furores bellicos invictum Propugnatorem depingo STANISLAUM.

Eum igitur pro hac quoque sua Imagine, gratiosè à Vobis recipienda, iterum Nobilissimi Vestri Collegii pulsare fores, existimate Adolescentes lectissimi: & pro vestra in eum pietate, officiosè excipite. Certè istud qualequale opusculum; istam, inquam [ut cœptæ insistamus allegoriæ] beneficiorum illius Iconem; etsi pro mea dicendi arte rudissimam;

pro

pro argumenti tamen, quod in ea depinxi, ratione mirabilem, vel ipse, delapsus cœlô, Vobis dicandam præcipiat STANISLAUS. Ut enim isthic, ad vanissimi adulatoris notam apud ignaros, aut malevolos evitandam, silentiô prorsus præteream, eam esse vestri Sanctitatem Collegii; ut vel Cœlites hospitari in eo libenter velint: quenquámne mortalium propiùs quàm Vestrum Cœtum, istud orationis meæ contingit argumentum? Urbem istam pulcherrimam, imò totum, quàm latè patet, Regnum, suis ornans & muniens beneficiîs depingitur hìc à nobis KOSTKA. Quod verò pulchrius Urbis ejusdem ornamentum est hodie, quàm quod à vobis capit illa? Quod firmius Regno paratur Præsidium, quàm quod Vestra egregia pollicetur indoles, promittit eruditio, spondet virtus? Certè quidem in KOSTKANIS id beneficiis non sine causa quis numeret; quòd Nobilissimo hoc Vestro Collegio aucta sit nuper (*) Leopolis: ornatum, imò munitum Regnum. Senatoribûs quippe amplissimîs, aut nobilissimîs prognati Equitibûs, Majorum aliquando Vestrorum sumetis Provinciam: inibitis Magistratus: suscipietis curas: tuebimini, imò (ut pulcherrimæ in vobis dotes omen faciunt) augebitis quoque Gloriam. Inde verò quas in spes non assurgat Respublica? quæ non certissimè à vobis expectet ornamenta? quæ non sibi polliceatur præsidia? Quodsi autem non percepta solummodò, verùm sperata quoque non ex vano, DEO Divisque accepta ferri par est bona; jam in confesso

(*) Annô Christi. 1749. III. Calendas 8bres

est

est, quantam, secundùm Divinum Numen, Divis quoque tutelaribus, ac Principi in primis horum KOSTCÆ, habere pro Vobis gratiam teneatur Polonia.

Sed mitto hæc publica, cùm ut Vestræ parcam Modestiæ; tum nè, quos pridem urget, disrumpat aliquando invidia. Privatos itaque potiùs, privatus alloquar: quámve meritò secunda quoque suî parte istud meum debeatur Vobis Opusculum, commonstrabo. Leopoliensis in STANISLAUM Urbis eximia planè Religio Pietásque eô commemoratur locô, ac laudatur. Enimverò negare haud potestis, Adolescentes lectissimi, pulcherrimæ ejusdem Urbis, Vos principem pulcherrimámque esse partem: nisi id quoque pernegetis, primariam portionem annuli, gemmam esse: nobilissimam Regalis Coronæ partem, Uniones existere. Eô enim Vos locô non amantior Vestrî quàm observantiôr habet Leopolis; quô & pretiosissimam gemmam annulus, & nobilissimos Uniones Corona aurea. Cùm autem nobilitate Natalium, Virtutúmque Vestrarum promeritô; tum singulari in KOSTKAM religione cultúve, Princeps Urbis istius pars existitis: nemóque magis ignarus Vestrî exstiterit, quàm qui istud nesciverit.

*Imò verò Eum ipsum, quem tam studiosè Vobiscum colit, videri quodammodo à se in Vobis, & miratur, & gaudet, & ultro tota fatetur Leopolis. Sunt è Vobis videlicet, qui non Gentilitiîs modò KOSTKARUM Insignibûs gloriantur; verùm * cognatione quoque Eos attingunt, & Sanguine. Verùm istud ad nonnullos duntaxat pertinet: universi autem, quin & singuli, quàm vivam KOSTCÆ memoriam omnibus quotquot Vos nôrunt, refricatis! quàm amabilem SERAPHICI illius ADOLESCENTIS refertis speciem! Idem in Vobis, qui in STANISLAO quondam, flos ætatis: gemella innocentia & morum candor: simillima et actionum gravitas, citra fastum; & animi moderatio, citra morositatem; & officii erga omnes prolixitas, citra turpem adulatorum consuetudinem.*

Quid? quòd ultra excitatissimum virtutis studium, discendi quoque contentione maximâ æmulari STANISLAUM contenditis? Non studiosior ille Virtutum cultor, quàm Literarum amator exstitit: pulcherrimoq; fœdere simul Pietatem eximiam, simul Artes Liberales omnes adjungebat sibi. Utramque verò hanc gloriam VOS effecistis vestram. Nam cui sumptui, cui labori, quibus vigiliis, cui contentioni parcitis; ut Artium bonarum omnium primam Vobis vindicetis laudem? ut in omni sciendi genere quàm politissimi evadatis? Id quidem abundè probat bibliotheca vestra instructissima, cujus eruditos codices & atterere legendo pergitis; & conquisitîs undequaque optimîs quibûsque Scriptoribûs augere non cessatis.

Locupletius tamen hujusce rei testimonium pulcherrimus, imò admirabilis vester profectus præbet. Unius duntaxat (plerique autem vix dimidii] revolutô anni circulô, eam exterarum Linguarum, eam Sacræ Civilisq; Historiæ, eam Geographiæ, eam utriusque

* STADNICCII *sanguine*, LOSII *utrôque*.

ta- Ar-

Architecturæ, cæterarúmque Mathematicæ Disciplinæ partium; eam Patriæ, exterorúmque Regnorum Politiæ; verbô, eam omnigenæ Philologiæ comparâstis jam gloriam: ut nullum in Vobis politissimi, nullum eruditissimi Adolescentis desideretur decus. Nè quid autem ad vivam scientiæ virtutisque KOSTKANÆ imaginem desideraretur in Vobis; pulcherrima ornamenta ista non alibi, quàm in Nobilium Adolescentum Collegio, súbq; PP. Nostrorum cura, duxistis esse comparanda. Jd enimverò factum KOSTKANUM est. Nam Nobilissimus, Sanctissimúsque hic Adolescentulus, utriusque illius rei in Viennensi Nobilium Adolescentum Collegio, sub cura Patrum Societatis JESU, felix illud rudimentum posuerat.

Ultra autem simillima, & planè gemina, virtutum Literarúmque studia, eximia quoque in KOSTKAM Pietas Religióque Vestra quàm arctè Vos cum illo colligat! Toti in clientelam illius concessistis. Ipsum Nobilissimi Cœtûs Vestri adoptâstis PATRONUM: ipsius Lipsanorum insignem in Vestro COLLEGIO religiosè asservatis partem: Ipsi domesticum, quod adornatis, Sacrarium dicare decrevistis: Vestrum denique in Sacrorum ipsius ossium portione habere Vos Palladium gratulamini.

Sed tempus jam est, illud Vestrum in KOSTKAM memorare officium; quô nuper Divos Vobis & homines demeruistis simul. Luce enim STANISLAO sacrâ, ubi cætera Patrono huic Vestro rite persolvissetis obsequia; sub Panegyricam de illius laudibus orationem, eximium, nec Pietate solùm, verùm humanitate quoq; Vestrâ dignissimum, edidistis spectaculum. Ultro enim, nec invitati à me (quòd interpellare Vos de hoc non auderem) dicenti pro Rostris Oratori meo astitistis. Et præ manibus quidem ardentes gessistis faces; vultu autem, imò toto corporis habitu, eum non obscurè prodebatis ignem; quē ardens in KOSTKAM amor incendebat. Nempe sapientissimè tum Vobiscū ipsi conclusistis, ad STANISLAI Vestri Gloriam imprimìs pertinere, si quàm splendidissimè de eo, non ob Eloquentiæ modò exquisitum nitorem, verùm ob externum quoque apparatum ac pompam quàm maximam, diceretur. Inde singulari isto honore exornandum putâstis, cui dicendi partes demandaveram, Oratorem.

Rependo officio huic vicem, dum eam ipsam Orationem meam hodie Vobis nuncupo. Quando enim tantopere VOS illa delectavit audita; efficiendum censui, ut quam audiendo nuper ex illa cepistis voluptatem, habere possitis perpetuam in hoc scripto.

Hoc proinde officii erga Vos mei pignus eô jam capiatis animô, quô ipse offero: quâve cœpistis benevolentiâ, Honoris Vestri studiosissimum prosequiminor.

Sum quippe ex animo Vester, ILLUSTRISSIMI, NOBILISSIMIQUE DOMINI

Perennis, Observantissimúsque Cultor

Franciscus Michaël LESNIEWSKI Societatis JESU.

DIVO STANISLAO KOSTCÆ

SINGULARI PATRONO SUO.

KOSTULE Siderei pulcherrime floscule campi,
KOSTULE Terrigenûm, Cœligenûmque decus:
Accipe quæ læti solvunt Tibi vota clientes,
Quos Patrociniô protegis usque Tuô.
Sis præsto & precibus, dum nostra pericula poscunt,
Dum Patrociniô cernis egere Tuô.
Jmmineant etenim quæcunque pericula, noster
Et SCUTI & GLADII TE vice Cœtus habet.
Cujus enim quæramus opem fidentiùs? aut quod
Perfugium nobis promptius esse queat?
Omnibûs audemus titulîs Te dicere nostrum,
Omnibûs & titulîs nos Tua Turba sumus.
Nobilis es, sumus: & Puer es, sumus: ésque Polonus
Ortu, es Convictor,* nos quoque utrumque sumus:
Es Socius JESU; Sociorum cura Tuorum,
Quinimò & Socii nos (lare nempe) sumus.
Es tandem Patriæ Patronus; aheneus Urbis
Es Leoburgiacæ murus, & Ara spei:
Ergo Tui hinc etiam sumus, & Tu es KOSTULE noster:
Nam Patriæ ac Urbis pars quotacunque sumus.

* *Primùm Viennæ Austriæ, deinde (ex Romana illa peregrinatione) Dilingæ.*

DIVUS STANISLAUS KOSTKA,

COLLEGIO NOBILIUM LEOPOLIENSI, CLIENTIBUS SUIS.

Sic est, o mea cura! sic Clientes!
Sic est, Deliciæ meæ, Puelli:
Totus vester EGO, meique toti
Vos estis! fateor: quis id negârit?
Nam quid? Nobilis, & Polonus ortu,
Et Convictor eram Puérque quondam:
Id quod Vos modò retulistis ipsi,
Et quod Vos modò lætus esse cerno.
At me plura etiam propinquiora,
[Quod modestia Vestra præterivit]
Vobis nomina résque colligârunt,
Et totum benè reddidêre Vestrum.
Virtutum species decora, quali
Quondam Terrigenas beatus inter
Effulsi: nitor ille, & ardor ille,
Divinæ nitor ille Sanctitatis.
Castorum gravitas amœna morum,
Candor pectoris, & modesta pulchræ
Frontis gratia, cereúsque flecti
Ad quævis animus bona ac honesta,
Hæc KOSTKAM magè reddidêre Vestrum.
Istîs pergite recreare Cœlos:
Istîs pergite consecrare terras.
Sic Urbi & Patriæ videbit Orbis
KOSTKAM Præsidio esse, VOS Decôri.

Lectori Erudito
Author S.

NUllâ re aliâ faciliùs, quàm imminuti honoris opinione læduntur homines. Inde accidit, ut permulta vocabula, quibûs publici cujusquam muneris, dignitatísq; gradum vulgus exprimit, adeò scrupulosè, nè dicam religiosè usurpare cogamur; ut vel præter sermonis consuetudinem, adhibenda nonnunquam ea sint latinè loquentibus. Istius ego opinione officii si lapsus videor eô locô, ubi Nobilissimos Juvenes Paternis *Castellanidarum, Capitaneidarum,* aliísq; ejusmodi ornavi titulis; ignoscent Latinæ Puritatis Amatores. Quando enim periphrases & circumlocutiones illæ, quibûs (si Latinissimus haberi voluissem) utendum eô locô fuit, tam insuetæ, imò ingratæ etiam accidissent non paucis; quàm absona Pseudopatronymicorum (ut sic dicam] illorum vocabula videntur Eruditis: utrique parti satisfacturum me credidi; si [quod Tullius factitâsse se scribit) usum Populo concessissem, scientiam reservâssem mihi: illius verò (siqua est) culpæ veniam à Latinis Musis poposcissem. Nempe, è Tullii ejusdem consilio, malebam isthic nimiùm videri timidus, quàm parum prudens, atq; in honorem cujusquam injurius. Id quod literatissimos quoque, gravissimosq; Viros præelegisse persæpe videas, cùm in hac eadem re versarentur: & *Barones, Landgravios, Marchiones, Comestabiles*, aliaq; ejusmodi in Latinum sermonem inducere, non adeò horruisse; ut à communi, populariq; usu mallent discedere. Certè apud Latinissimum Ericium Puteanum & *Castellanidas*, & *Palatinidas*, & plura hujusmodi, pro Latinissimis fere usurpata invenias.

ORATIO.

QUod aliis plerisque Oratoribus non infrequenter usuvenit; ut vel copiâ, vel magnitudine dicendarum rerum, omnem eloquentiæ suæ facultatem obrui, omnem vim elidi sentiant; id ipsum ego hodie, AA. in me ipse experior; posteaquam in amplissimo hoc consessu vestro, de Divino Adolescente STANISLAO

A NISLAO

Obruor materiæ

NISLAO KOSTKA dicere, induxi in animum. Tanta etenim, tamq; multiplex argumenti hujus est varietas; ut unâ illam oratione complecti haud quaquam possim. Tanta suavitudo & gratia, ut peracerbus accidat delectus omnis. Tanta majestas & gravitas; ut nihil omnino non eximium, nihil non summum videatur.

ubertate, suavitate, majestate.

Nam dicãne potiùs de sanctitate vitæ?

Sive quippe sublimem illam, atque omnibûs absolutam numerîs, morum & vitæ sanctitatem, in tenello hoc Adolescente, quin Puero pæne, specto; magnum istud Sapientiæ Divinæ prodigium universam hodie, quanta est, CHRISTI Ecclesiam stupore afficit: &, MIRACULA! MIRACULA! inclamare (1) cogit. Sive blandissimam teneræ istius ætatulæ ob oculos mihi pono imaginem, supra communia non Naturæ solummodò, verùm Gratiæ quoque ornamentâ, venustissimè nitescentem; hîc enimverò totus diffluo voluptate: & nec imperare mihi delectum valeo dicendorum; nec dicenda assumere cuncta pos-

an de pulcherrimis naturæ, & gratiæ dotibus?

(1) *Ecclesia festô hujus Sancti sic orat: Deus qui inter cætera sapientiæ tuæ miracula, etiam in tenera ætate maturæ Sanctitatis Gratiam contulisti, &c.*

sum.

sum. Nam ingenitîs à natura, corporis animiq; dotibûs oblectare me velim contemplandis? multò venustior, & planè incredibilis ornamentorum Gratiæ pulchritudo, speciésq; me avocat. Ipsa hæc Gratiæ ornamenta percensere si cupio; præterquam quòd & numerô, & magnitudine, omnem eloquentiæ vim excedunt; ubi & quando metiar amplissima STANISLAI in Deum Divosq; promerita? Ista metiri desiderem; obruar favorum amplitudine, quibûs prodigum (ut loqui sic liceat) suî Cœlum, in mortalis etiamtum STANISLAI ornamenta, quid dico, ornamenta? oblectamenta etiam, castasq; voluptates ac delicias, se effudit. His dulciter inhærescat animus? ecquisnam de magnitudine illius Gloriæ, quâ in cœlis jam KOSTKA perfruitur, locus dicendi supererit? Hanc utcunque adumbrare contendat oratio? non locus, non tempus dicendi de luculentissimis maximisq; miraculis, quæ per STANISLAUM patravit Deus, erit reliquum. Miracula memorare statuam? horum verò priusquàm vel minimam exponam partem, hic me dies deficiet.

an de amplitudine meritorũ? an de eximiis cœli favoribus?

an de Gloria cœlesti Kostcæ?

an de miraculis?

ea verò ipsa

Quæ

Quæ autem maximarum Orbis Partium, quæ Gentium Regnorumq; quæ Provinciarum, quæ Urbium ampliſſimarum exiſtet contentio; dum ſua quisque domeſtica, id eſt, apud ſe per STANISLAUM patrata, oratione hâc meâ cupiet celebrari miracula? Nulla enim terrarum exiſtit portio, angulus Orbis (2) nullus; qui [ſi ſolem conſpexit unquam] prodigiorum quoque luce perfuſus non ſit KOSTKANORUM. Implevit eorum fama totam, quanta eſt, Europam. Eorum admiratione (quamvis monſtra jam mirari deſierit] tenetur Africa. Ad eorum conſpectum ſtupet Eous Occiduúsve Indus.

in Europâne? an in Africa? an in utraq; India

an in Polonia ſola?

Sed jam mihi vaſtiſſimum hoc Regnum Poloniæ totâ vocis contentione videtur reclamare; nè exterîs commemorandîs miraculîs horam hanc extraham, quæ nec domeſticis enarrandis ſufficiat. Iſtorum verò honorificâ mentione gratificandum Servatori Patriæ STANISLAO: incendendos ad tutelaris Divi amorem, Civium optimorum animos.

[2) *Relacya Cudów S. Stan: KOSTKI, pag. 2. Auth. P. Nicol. Oborſki S. J.*

Et

Et ſanè parerem continuò æquiſſimo huic deſiderio, AA. niſi hanc ipſam, in qua verſamur, Urbem, nobiliſſimum hoc Regni Emporium, hanc Artium bonarum altricem, hanc trium (ut nulla forţaſſe Urbs alia] Archiepiſcoporum [3) Metropolim, hoc Ruſſiæ, imò totius noſtri Imperii Propugnaculum, hunc florem Urbium, hoc Civitatum decus, hanc inquam, in qua verſamur, LEOPOLIM, audire hîsce auribûs, imò hîsce ſpectare viderer oculîs, interpellantem, orantem, obteſtantem. Apud ſe illa, inq; Patronorum ac Civium ſuorum conſpectu, verba hæc fieri de STANISLAO, clamitat. Suos inter Servatores ac Vindices illum agnoſcit primum. Illius ſe, quanta eſt, totam eſſe; illius ſtare patrociniô, colluſtrari miraculîs, recreari beneficîs, ſervari tutelâ, florere munificentiâ, muniri præſidiô, aſſeverat. Detractum à nobis iri ſuæ gratitudini, ſuis officiis, ſuæ in KOSTKAM pietati; ſi poſt tam multiplices, tam uberes, tam magnificas illius laudes, quotannîs illi, etiam ex hoc perſolutas loco, non aliquando maxima

an Leopoli patrata dicam?

* (3) *Latini, Græci, & Armeni Ritûs: quot nuſpiam forſaſſe aliàs ſimul.*

ejus

ejus in Urbem hanc beneficentia celebretur. Dictum jam, auditúmq; fuisse millies de eximiis, quibûs Regnum hoc amplissimum servavit toties, beneficiis. Celebrata illa prodigia, proclamata miracula, non pro Rostris modò & Pulpitis; verùm pro scena quoque ac theatris: pro triumphalium circumductu curruum, exstructione pegmatum, collustratione turrium, cantu symphoniacorum, tubarum sonitu, tormentorum boatu: verbô: omni, quæ cogitari potest, pompâ; omnigeno apparatu. Faciendũ aliquando jam esse, ut Urbis quoque istius nomine, amplissimæ STANISLAO persolvantur gratiæ pro maxima, quâ complexus hucusque illam est, beneficentia.

Id quidem æquissimũ. itaque assumo.

Id verò quàm æquum sit, jam vos ipsos, AA. Clarissimi, agnoscere fateriq; conspicio. Hoc proinde non invitîs, ut spero, vobîs; imò probantibûs etiam hortantibûsq; dicendi assumam argumentum. Ut autem tantò æquiorem me præstem omnibus; ita hodie amplissima STANISLAI erga Urbem hanc beneficia celebrabo: ut eximiam quoque, imò incomparabilem, ejusdem Urbis Pietatẽ in STANISLAUM, attingam, & collaudem.

Vos, Illustrissimi Ornatissimiq; AA. etiam atque etiam precor; ut tenuem, impolitamq; hanc Oratoris novitii dictionem, non pro mea [quam nullam esse confiteor) dicendi facultate, verùm pro eximio in STANISLAUM amore, benignîs excipiatis auribûs.

PARS I.

STANISLAUS ERGA LEOPOLIM AD PRODIGIA USQUE BENEFICUS.

Nè maxima erga hanc Urbem, beneficiorum STANISLAI copia ac varietas, aliquid in hac oratione confusum perplexumq; efficiat; ante omnia id faciendum puto, AA. ut certos quosdam beneficiorum ordines, certásq; constituamus quasi classes; ac tum demum ratione & ordine procedamus. Et meâ quidem sententiâ, minimùm ille à vero aber-

beneficiorum totidem genera, quot calamitatum

aberrârit; qui totidem beneficiorum, quot calamitatum, pronuntiârit esse genera. Primùm enim, aliter fere, quàm aut calamitosîs sublevandîs; aut iîs, qui minùs adhuc felices sunt, fortunādîs; aut denique ipsîsmet felicibûs contra infortunium muniendîs, benefici esse haudquaquam possumus. Hoc autem totum nihil omnino est aliud, quàm alienæ miseriæ vel levandæ, vel maturè propulsandæ arcendæq; beneficam collocare operam: singulisq; malorum generibus totidem quasi objicere bonitatis ac benignitatis genera.

Deinde verò, ea est seu beneficii cujusque conditio, seu ingrati potiùs animi humani labes; ut, quæ prosperîs florentibûsq; rebûs nos fortunant, ex iis quidem redundantem in nos felicitatem amemus vel perditè: eorum tamen, à quibus hæc in nos profluunt, beneficentiam vix unquam agnoscamus. Una res est, quæ & debitam manui beneficæ reverentiam amorémq; & æquam beneficii æstimationem nos edocet; & memoriam utriusq; immortalem nobis imprimit: indigentia videlicet & calamitas. Re-

ctè

ctè igitur è præcipuis calamitatum generibus, præcipua quoque beneficiorum distinguas genera.

Unde primùm uti adversæ, ita secundæ quoque res, aut publicæ & communes sunt, plurimosq; afficiunt; aut ita sive ad unum aliquem, sive ad paucissimos nonnullos spectant; ut privatæ omnino habeantur. Rursus autem, uti privata infortunia pæne existunt innumera; eorum autem, quæ in publicum & commune desæviunt, tria vel quatuor atrociora cæterîs, & vel inde decantatiora sint genera; aëris inquam pestilentia, rei cibariæ in fame inopia, ac tandem ignium bellorúmque sævitia: ita & privatorum quidem singulariúmque beneficiorū infinitæ sunt species; & cōmunia illa atque publica ad tres ferme vel quatuor revocantur classes. Si videlicet aut pestilentem infestámque auram salubritati quispiam Divinâ ope restituat; aut famem liberalitate levet, aut restinguat incendia; aut belli furorem reprimat, ac pace rursum Cives donet.

utraque hæc vel sunt publica; vel privata.

privata innumera: publicorū tres vel 4 classes.

Hic itaque dicendi ordo erit: quàmve beneficus, imò quàm profusus etiam in

hinc nostra partitio.

B

sin-

singulis istis generibus erga Leopolim STANISLAUS fuerit; probatissimis, & publicâ nixis fide exemplis demonstrabimus. Atque hæc erit prima publicorum communiúmque beneficiorum classis, quibûs totam hanc urbem in commune sibi demeruit STANISLAUS. Tum verò, si per tempus licuerit, alterum quoque, id est privatum beneficentiæ KOSTKANÆ genus, strictim & paucis attingemus.

Primum publicum S. Stanislai beneficium in Leopolim collatum

Primum beneficiorum omnium, illúdque post hominum memoriam longè maximum, ad communem Urbis istius pulcherrimæ felicitatem tum contulit STANISLAUS; quando hos Cives inclytos, imò hæc mœnia, hæc basilicarum ædium Augustalia, hæc sacerrima Templorum Adyta contra sævissimam simul aëris pestilentiam, simul contra horribile est tutatus incendium. Assequimini jam, opinor, quorsum mea collimet oratio, quandoquidem immortale hoc Thaumaturgi nostri beneficium & recenti conservant memoriâ Cives gratissimi, & in ore etiamnum habent quàm plurimi; & oculis pæne usurpant omnes, quotquot

quot luculentas & ferme vivas rei tunc gestæ imagines intuentur passim. Cõmittere tamen ego nequeo, ut silentiô hìc illud prætercam; cùm rei tam admirandæ narratio maximam vel scientibus non adferre non possit voluptatem.

Tertius atque vicesimus supra millesimum sexcentesimum à reparata communi salute, volvebatur annus, toti quidem calamitosus Poloniæ; sed huic in primis Urbi funestissimus. Summa erat difficultas annonæ, quam summa excepit fames. Sed tolerabilior hæc fuisset calamitas, ac vulgo fere duntaxat metuenda: cùm inediâ tabescenti populo sævissima ex infecto communi hoc aëre pestis (4) ingruit. Hoc verò demum atrox planè atque horribile malum fuit: & tantò sævius priore illô; quanto levius censetur supplicium, tolerare inediam; quàm præsentissimum teterrimũq; virus, velis nolis, admittere in præcordia. Accedit, quòd omnis, ut dixi, fames, & in vile fere solummodò desævit vulgus; & tantò promptius inveni-

fames Leopoli.

mox pestilentia.

(4) P. Oborski, ubi suprà. & hist. Coll. Leop. S. J. An. 1623.

re

re consuevit remedium; quantò certius frumentariis negotiatoribus ostendit lucrum. At lues aërea & ita ad omnes pertinet, utì ipse, quem respiramus, aër communis est: & tantum abest, ut ad ferendam opem quemquam alliciat; ut vel arctissimos potiùs, sanctissimosq; mortalium dissolvat nexus.

quàm sæva Hæc itaque geminæ calamitatis atrocitas ubi in Urbem hanc incubuit; momentò fere, in lugubrem prorsus omnia vertit faciem. Videre erat, populosissimũ olim hoc emporium, jam in horridam concessisse solitudinem. Nulli in foro Cives, præter acervos cadaverum: nulli in domibus inquilini, præter mortuos: nulli in plateis obambulantes, nisi aut proximè morituri, aut miserabiliter moribundi. Proh! quàm luctuosa tum, amœnissimæ olim Civitatis facies; cùm vel omnino nullum, vel rarissimum habitatorem conspiceres, cujus illico pœniteret conspecti! Nam paucissimi, qui per angiportus errabant, vivis mortibus similiores erant, quàm hominibus. Luridô omnes vultu, horrenti comâ, refugîs in caput oculîs; tremulîs artubûs, jejunô ventre, labanti poplite, tenuî & lachrymabundâ voce. Augebat horrorem, Templorum solitudo & squalor, in quibus neque ad Aras Mystæ, neque in odeis psaltes, neque in turribus æris Campani sonus. Ubique pavor: ubique mœstum silentium: ubique funera: ubique mortis imago plurima, eô etiam extremæ calamitatis exacerbata genere; quòd insepultis passim, temereq; abjectis Civium quondam optimorum cadaveribus, crudeli inferiarum officiô, canes (nefandum dictu!) canes & feræ volucres parentarent.

Ecce autem supremum infortunium! Destituta habitatore, Civitatis miserrimæ suburbana, horrendum involvit incendium! dixisses, aut Trojam à Danais, aut Corinthum à Mummio, aut Romam ardere incensam à Nerone. Extinguunt diem illico crassissimi fumi nubes: lambit cœlos, & pæne inflammare videtur, cometes quidam horribilis: fremunt à Septemtrione atque Occasu venti concitati incendiô; & igneam tempestatem illam totâ furoris vi in urbem inferunt deplorandam. Exoritur ejulatus hor- *demum incendium.*

horribilis, tam à paucis, qui novam hanc intrà mœnia opperiebantur mortem; quàm à plurimis, qui in subjectas urbi Villas concesserant, pestilentiam fugituri.

invocatur Divus

Tum verò geminum quoddam eodem prorsus tempore evenit prodigium, alterum alterô mirabilius. Utræque istæ civium miserrimorum reliquiæ, etsi tantô disjunctæ intervallô, in idem prorsus conspirant votum. KOSTKAM! KOSTKAM! sublatô in cœlum clamore, utrique vocant: KOSTKAM supplices obtestantur, succurreret pereuntibus, qui solus posset: averteret supremâ calamitatem, quam declinare aliàs nemo posset.

adest visibilis

O consensum inter dissitissimos admirandum! sed o magis mirabilem beneficentiam STANISLAI! Eo ipso momentô temporis delapsus ille cœlô, Divîsq; nostris Parentibus IGNATIO & XAVERIO comitatus, ac splendidissimâ circumfusus luce, supra ipsammet in aëre consistit urbem: ac oculis cunctorum aspectabilis, jam supplices in cœlum manus tollere: jam irrupentes intrà mœnia decumanos flammarum fluctus, modò cælestis (quô indutus videbatur) pallii, modò pectoris, imò totius suî objectu, procul fugare. Nec absistere tam diu; dum & precibûs, furoris Divini ignem, & inauditô prodigiô horribile restinguat incendium.

sum S. Ignatio & Xaverio.

juvat Urbem.

pestem quoque ac famem depellit.

Neque verò is tum fuerat beneficentissimi in Leopolim STANISLAI gratiarum finis. Aeris quoque luem suô illô in eum illapsu persanavit: nec civibus modò servavit Urbem, verùm & cives in securam Urbis possessionem mox restituit. Tum famem quoque, admirabili, & quasi sub manu Civium enatâ rerum copiâ prodigiosè oplonavit.

quid Sancti, Ignatius & Xaverius?

Hæc ipsa autem gratiarum prodigia ad altiorem quoque possis referre originem. Nam jure dixeris, gratiam tunc retulisse Urbi pientissimæ, lapsos pariter è cœlo Divos IGNATIUM & XAVERIUM, quorum solennem Apotheosim, cùm maximâ ad apparatûs splendorem pompâ, tum incredibili ad religionis significationem pietate (5) superiore anno (6) Leopolienses cele-

(5) Hist. Coll. Leopolien. S. J. hoc anno *(6) 1622

brâ-

brârunt. Quod eis officium, dignâ planè Cœlitibûs liberalitate, rependisse hoc anno [7] videntur DIVI ambo. Nam quanta, superi! liberalitas fuit ista. Miserunt laborantibus præsentes suppetias; imò per se se deduxerunt è cælo ipsi THAUMATURGUM KOSTKAM: nempe Fundatores Clientem, Ductores Asseclam, Parentes Filium, quem habuêre carissimum, æternùm tunc Urbi Patronum donavêre. Quámve præstanti, quã Divinô beâssent illam donô, ex accepta sub illud ipsum tempus, per eum quem donabant Divum, beneficii magnitudine intelligi voluêre.

Hic ego, AA. de stabilienda imprimis rei tam admiradæ fide elaborandum mihi esse crederem; nisi apud eos me scirem dicere, quibus totum, quod narravi prodigium, in confesso est. Testantur illud publicæ Actorum Tabulæ: confirmant jurati & oculati testes pæne innumeri: loquuntur rei tunc gestæ imagines locis publicis, ac pro Cracoviensi in primis Urbis istius Porta, ad perennem be-

Testimonia.

* (7) 1623

ne-

neficii memoriam sumptu publico collocatæ. Omnium verò testium, testimoniorúmq; instar, mihi est luculenta illa inscriptio, quæ ad miraculi istius historiam pro Cracoviensi illâ, quam dixi, Urbis porta, publicâ Authoritate depictã exsculptámve, eadẽ Authoritate, adjecta legitur. Ea inscriptio supernè quidẽ annum positi illius monumenti ita exprimit.

ANNO DOMINI M. DCC.XXVII.
SANCTI STANISLAI KOSTCÆ CANONIZATIONIS imô.

Infernè verò miraculi ipsius historiam sic exponit. A. 1623.

CIVIBUS PESTE DISPERSIS: INCENDIO DEPASCENTE SUBURBIA: DIE S. AUGUSTINI: DIVUS KOSTKA IN AERE SUPER HANC PORTAM STANS, INTERDUM FLEXUS GENUA, MANIBUS NUNC EXPANSIS, NUNC COMPOSITIS, DEO SUPPLEX, PALLIO QUOQUE URBEM CONTEGENS, OMNI SITU AUXILIANTIS, ET FORMA, SPECTABILIS (AD SPECTACULUM DESCENDENTIBUS COELO SS. IGNATIO ET XAVERIO) EXSTINXIT FLAMMAS; INFLAMMAVIT CULTUM ERGA SE, NON EXSTINGUIBILEM SAECULIS.

LAUDENT EUM IN PORTIS OPERA EJUS

Ex PROCESSU LEOPOL. SUBSCRIPTO PER ILLUSTRISSIMUM PRUCHNICKI ARCHIEPISCOPUM.

Hac

Oratoris eâ de re sensus.

Hâc igitur probandi rem usque adeò probatam omissâ curâ, quid ex aliis aut faciam, aut dicam priùs? Civitatísne huic felicissimæ tam opportunam, tam mirabilem rerum suarum in melius conversionem gratuler; an benefica potiùs Thaumaturgi KOSTCÆ prodigia, & prodigiosa demirer beneficia? Imò si vel alterutrum duntaxat præstare contendã; parésne in tota, quanta est, dicendi facultate vires ac nervos inveniam? O STANISLAE! o KOSTKA! o THAUMATURGE! quid istud, quæso, quid istud prodigii est? Mortalem te olim tantô divinæ charitatis conflagrasse incendiô; ut mediâ quoque hieme jam applicitîs madefactîs linteîs, jam frigidâ copiosè affusâ temperandi ardores isti forent. Nunc contrà, immortalem te ac Gloriosum, pro aqua pæne ad restinguendũ ignẽ esse? Sed videlicet ignibûs exstinxit ignes KOSTKA: maximô Seraphici cordis ardore minorem consumpsit flammam. Aut certè, quod crate igneâ, & crudeli ustulatione fortissimè toleratâ, in ignes sibi Imperium comparavit LAURENTIUS, hoc ipsum Incruentus Martyr Seraphicîs sibi flammîs emeruit STANISLAUS. O fortunatam eô Patronô Leopolim! Servat Catanenses AGATHA contra Ætnæos ignes: Neapolitanos Martyr JANUARIUS contra furores Vesuvii: Cracoviam FLORIANUS noster contra subitaria incendia. Illísne verò urbibus clarissimis Tutore suô defensa concedet Leopolis?

similia pluries patrata.

Ei verò plurima quoque alia cùm in his ipsis; tum in cæteris communium beneficiorum generibus, præstitisse novimus STANISLAUM: nec minore prodigiô, nec obscuriore famâ hucusque celebrata. Nam quoties, dum atrocissimi in eam sævirent morbi, grassaretur pestilentia, fureret Libitina; id ipsum beneficium iteravit KOSTKA?

unum hic memoramus,

Uti autem ea ipsa beneficia pluries ex intervallo, eq; afflictæ Urbis indigentiâ iteravit ille; ita quàm plurima eorum monumenta, secuturæ transmisit posteritati Urbs gratissima. Inter ea principem quoque locum obtinet pulcherrima illa imago Divi, quæ pro editissima Curiæ urbanæ turri sublimis eminet: persanatæq; iterum aëris pestilentiæ immortalem in Civibus conservat memoriam.

iterum pestilentia.

Ingruerat nempe in Leopolim (8) atrocissima quædam lues; populosissimũq; istud Gentium plurimarum Emporium pæne in horridum mutârat sepulchretum. Ad levandam calamitatem istam nihil humani suppetebat remedii, quin consilii quoque nihil. Itaque humanâ destituti ope, cœlestem à STANISLAO implorant Cives. Mirabilis etiam tum exstitit [9] in eo implorando consensio: quippe seorsim Magistratus Urbanus è communi consulto; seorsim Collegii nostri Rector è privato communis boni studio; seorsim denique vigilantissimus Antistes Urbis JOANNES TARNOVIUS [longissimô tum à Leopoli absens itinere) è Paterna subjecti sibi Gregis cura, eodem omnino tempore Vota quædam nuncupârunt KOSTCÆ; si salubritati pristinæ communem auram, si urbem Civibus, si Cives urbi reddidisset.

& iterum invocatur Divus.

nec frustra

Nec promptus minùs quàm mirabilis in suorum accipiendis Votis KOSTKA exstitit. Ex eo enim die, grassantis mali sævitia insigniter statim remittere, & vix quempiam lædere: mox omnino quoque vanescere: interire. Paucîs ferè die-

(8) *Anno 1657.* * (9) *P. Kwiatkowski Collectan. Ascet. par. 2. cap. 10. pag. 658.*

bûs

bûs restituta est auræ salubritas: rediit vigor & vita Civibus: Cives nuper aut prostrati morbô, aut dispersi fugâ, ubi depopulatam, repentè implevêre Urbem; communem illico restituêre lætitiam.

Urbs exsolvit Vota.

Persolvunt igitur Sospitatori suo Vota: suæq; simul gratulantur felicitati, quòd tam præsentaneum reperissent in iis communis mali remedium. Appenditur Anathema argenteum è Divi Ara.

ea mirabiliter concepta

Ecce autem ad lætitiæ illius quasi cumulum, primùm è Collegii nostri Moderatore, tum è superveniente Archi-Præsule ediscunt omnes; eodem omnino die, quin momentô pæne eodem, & nuncupata à diversis fuisse Vota eadem; & accepta exstitisse cœlo: cùm is ipse, ut dixi, dies, fatalis quidem communi malo, Civitati verò pientissimæ sospitalis affulserit.

Cives ultra Vota pii

Itaque majore etiam, quàm voverant, cum Divino Sospitatore suo certare liberalitate cives constituunt. Iterum Senatus cogitur: déq; novo in KOSTKAM officiô rogantur sententiæ. Una erat mens omnium, quâ in præstantissimi tum Civis ANCZEVII ibatur sen-

sum

sum. Fuit Ille peritissimus in Urbe hâc Archiater: & cultor imprimis egregius STANISLAI. Decernebat autem, communi adjutus suffragiô, ut ærea imago DIVI, pro altissima, quam dixi, Civitatis istius turri, sumptu publicô, ritúq; religionis plenô poneretur. Obtinet pientissima ista sententia: elaboratur arte eximia PUBLICI SERVATORIS Icon: & religione maximâ, eô quem memoravi, loco, in perenne monumentum prodigii sublimis figitur.

decernunt æream iconem Divo.

ea sublimis figitur in turri curiæ

Ita tum experientissimus piissimúsq; is Medicus, officiô est functus suô, dum & conclamatam fuisse salutem publicam (nisi medelā cælitus attulisset KOSTKA) edixit palàm; & præsentissimum in posterum contra contagionem ejusmodi, indicavit Civitati remedium, prospecturi videlicet ex alto clientibus, opem KOSTCÆ. Ita gratissima STANISLAO Leopolis; cui maximè salutem vitamq; Civium acceptam ferret Æsculapio, perenni testatum reliquit monumentô.

collaudatur hoc factum.

Verùm, quid opus hoc loco est pluribûs ea de re pertexendis historiîs: cùm

plura similia prodigia silentur.

apud

apud eos me sciam dicere, qui & Patrum memoriâ, & suâ, non accidisse modò id certò sciant, verùm ipsimet ultro fateantur?

Superest, ut bellô quoque expertum Leopoliensibus STANISLAI Patrocinium memoremus. Ne ullum scilicet è quaternis illis communium beneficiorum generibus, prætermisisse erga hanc Urbem Thaumaturgus illius videatur. Duo maximè superiore sæculô arsere bella: seu unum idemq; potiùs, continenti multorum annorum incendiô miseram est depastum Poloniam: ac principem in primis Urbem Poloniæ, Leoburgum, tantùm non in favillam redegit ac cineres. E cujus cladis periculo, imò fatali quadam pereundi necessitate, agnoscunt Cives gratissimi, nec potuisse se, citrà ingens prodigium, evasisse incolumes; nec alienâ, quòd evaserint, factum ope, quā luculentô beneficiô STANISLAI.

Iam dicendum de ope in bellis lata.

superiore sæculô quot bella in Polonia

in iis periclitata Leopolis.

Fax illa funestissima, imò Erinnys Patriæ, rebellis Chmielnicius, Cosacorum imprimìs Scytharumq;, dein Turcarum etiam, Moscovitarum, Dacorum, Hunnorum, Borussorū denique

Chmielnicius.

ac

ac Gothorum certatim adjutus armis, eo furore in exterminium Reip. obstinârat animum; ut parum jam à supremo abessemus exitio. Miserum me! quod vulnus Patriæ refricare cogor! quam labem temporum revoco in memoriā! Is igitur [10] scelestus ac perditus cùm Pilavecensi clade nostros iterum dissipasset exercitus, expugnasset munitiones, cepisset *Arces*, expilasset & incendisset municipia, solo æquasset urbes alias, accessit infestis copiis etiam ad Leopolim: suburbana incendit: Arcem superam proditione nefariâ occupavit: Urbem ipsā arctissimâ

eam obsidet

obsidione cinxit: spe pæne devoravit. Cōtra innumerabiles obsidentis copias inermis fere Urbs exiguâ se defendit manu.

urbis præsidiarii.

Sed superi! qua manu! *Armare* enim non servos modò (uti Romæ aliquando factū) verùm vilissimam quoque Judæorum fæcem, præsens cogebat necessitas.

Invocatur S. KOSTKA.

Quid facerent fortissimi cives catholici, animis quidem pares hosti, sed multò inferiores viribûs! *Ad* suum illi pro

[10] *Woyna domowa Twardowskiego, pag. 37. Opus Geographicum Illmi Lubinski, pag. 315. cæpta verò obsidio 9. bris, An. 1648.* * (11) *Hist: Coll. Leop. S. J. pag. 233. 235. & seq.*

experta beneficentia confugiunt STANISLAUM. Nuncupantur vota: (11) instituitur diu noctúve continuata ad prodigiosam hanc *Aram* supplicatio: circūfertur intempestâ nocte pro mœnibus imago Divi. Imò nullus ex Orthodoxis propugnatoribus exiguam Divinæ MATRIS ac STANISLAI icunculā non obtendit pectori. Hoc singuli umbone armati pro muris excubant: hôc feliciter hostium assultus reprimunt: hôc ingentes identidem edunt clades.

Quid Tu interea STANISLAE? Urbémne tuam expugnari à barbaris, expilari, exscindi, pessumdari patiêre? nam ea omnia (si diutiùs tenuisset obsidio) exspectanda indubitatò erant. Sed minimè tardavit ille præsentem clientibus opem ferre. Ita supremam avertit cladem; ut nè timore quidem illius diu exanimari suos passus fuerit. Hosti potentissimo desperationem injicit vincendorum inermium: *juvat.* útq; mediocri acquiescant lytro, qui to- *lytrum penditur.* tam jam cupiditate devorârant Urbem, efficit non sine prodigio. Penditur imperata pecunia: dissolvitur unius prope Mensis obsidio: abscedit hostis, se ipsum *obsidio.*

(11) *Hist. Coll. Leop. S. J. pag. 233. 235. & seqq.*

præ admiratione non capiens, quòd inſatiabilis illa ſua, quâ non ita pridem furebat, tantillô jam exſtincta in ſe ſit auri fames.

Sed vi adactus erat ſcilicet ad eam ſeu deſperationem expugnandæ Urbis; ſeu auri temperandam famem: & vi quidem multò validiore, quàm ut humanîs eam viribûs poſſet retundere. Cæleſtis quippe ac divina vis illa fuit, quâ fracti & domiti perditiſſimorum latronum erant animi. Id illi ipſi diſſimulare haud poterant, cùm cœptam obſidionem diſſolviſſent, atque ab Urbe diſcederent [12] Unus, inquiebant, præ cæteris nos exanimavit metus; nè, ſi diutiùs oppugnare pergeremus Leopolim, ſupremũ nobis cœlitus accerſeremus exitiũ. O quantô [pergebant fateri ulteriùs] o quantô Urbs hæc, quàmve prodigioſô Propugnatore defenditur! Rogantibus autẽ civibus, edicerent ſine ambagibus, quẽnam illum Propugnatorem dicerent; ejus equidem ignotum ſibi eſſe reponebant

Hoſtis fatetur, Urbem defẽſam à S. Stanislao

[12] *Illmus Nicol: Dönhoff in paneg. SS. Stanislai & Aloyſii, ſub titulo, Czuła ſtraż. P. Tylkowſki l. 2 vitæ, cap. 5. P. Gzowſki in Canoniz. Eorund. SS. pag. 1. & 3. & alii;*

no-

nomen, compertam tamen vim humanâ majorem. Juvenem prætuliſſe decorâ facie: Jeſuitam veſtitu: Divum immortalẽ dignâ Cœlitibûs perſonæ & actionũ majeſtate: imprimìs verò Divinâ planè ad frangendos ſuos obſidentiũ animos poteſtate. Eum pro veſtris [inquiebant] mœnibus pæne quotidie obambulantem conſpeximus, quaſi ſolicitẽ proſpicientem Urbi, diſponentẽ excubias, librantem machinas, noſtros retundentẽ aſſultus, & identidẽ (quô ſupra humanos omnes exanimabamur horrores) irato vultu peſſima nobis omnia, ſi pergeremus, minitantem. Iſtæ nos, inquiebant, minæ ita formidinis implevêre; ut quantocyus obſidionẽ deſerere, ſiq; ſalvi ab obſeſſis regrederemur mœnib9, in magno id lucro ponere; quodſi verò aliquid etiam lytri eliceremus, plusquàm feliciſſimos nos credere cogeremur. Hæc invitus ringénsq; fatebatur hoſtis; tantô certiore veritatis argumentô, quantô minore fatendi, voluntate.

At haudquaquam non ſentio, AA. quid mihi jam hoc loco obſtrepere aut ignarus rerum; aut parum addictus STANISLAO poſſit aliquis. Requirat is for-

bis fidem adſtruit Orator

tas-

tasse, quibûsnã ego argumentîs nixus, hoc tã ingens STANISLAO attribuam beneficium. Verùm si vel, quæ dixi, expenderit; vel quæ dicturus sum porro, audierit; vinctas illico (nisi impudenter sit pertinax) dabit manus. Rogo enim imprimìs, ecquisnam fuit, qui tam disertam illam, tam constantem, tam firmam vel ipsi hosti confessionem extorsit prodigii? Manifestæ videlicet, publicæq; vis illa fuit veritatis! Invicta quippe, & planè ineluctabilis vis ista est: tantâq; non in occæcatissimos modò, aversissimósq; oculos, pollet luce; ut vel invitis illis clausisq; agnitionem infundat suî: verùm in linguas quoque, etiam obstinatissimas, tã mirabile exercet imperiũ; ut vel nolẽtibꝰ confessionẽ exprimat.

è confessione hostium.

Sed enimverò aliud fortasse, nescio quid, non manifestæ veritatis agnitio, ad ea in vulgus spargenda hostem induxerat. Aut innata videlicet fingendi quidvis libido ac levitas; aut improbum Civibus adulandi studium; aut denique obtegendæ utcunque, contractæ tum, è re non bene gesta ignominiæ ars illa erat. Malebat nempe callidissimus, mendacissimúsq; hostis, non expugnatæ tum à se ci-

cui quidem tria obijci possunt: levita, adulatio, astus.

ci-

civitatis dedecus effictîs quibûslibet obvelare prodigiîs; quàm aut sinistræ armorum suorum fortunæ, aut imbecillitati virium attribuere.

Præclarum verò argumentum! Nempe tam hebetes, imò (sit verbo venia) tam stolidi tum fuêre, quotquot cultissimam, sapientissimámq; hanc Urbem per ea incoluêre tempora, quà Cives gravissimi, quà doctissimi religiosissimíq; Viri; ut seu aperta illa fingendi levitas; seu impudens adulandi studium, seu callidus dedecoris amoliendi astus, nullum prorsus ex illis adverterit? nemini suboluerit? Imò (si superis quidem placet) adeò infatuari se siverant; ut impudentissimum, evidentissimúmq; mendacium in prodigia quoque retulerint, innumerîsq; cùm scriptîs, tum aliîs monumentîs clarissimîs Posteritati transmiserint! O te hominem (quisquis ita ausis arguere) & in sapientissimam Urbem istam, & in prudentissimos integerrimósq; scriptores (13) quàm plurimos, manifestè [nè dicã, impudenter] iniquum & injurium!

Solvitur primò tota objectio.

à Civium prudentia, & scriptorum authoritate.

Sed præterea, hostísne ab ingenio barbarus, à dedecore frustra tum oppugna-

2dò, nec levitas, nec adulatio,

(13) *qui suprà, num. 12.*

tæ

tæ Urbis efferatissimus, ab erepta sibi spe prædæ in rabiem pæne actus, aut se ipse vanissimîs [quod inertium fere, otiosissimorúmq; , non irâ furentium, non amentium dolore, est) oblectaret mendaciîs, aut iis, quos diris palàm devovebat omnibus, cùm absccederet, adulari per fictionem vanissimam sub illud ipsũ tempus vellet?

nec astus eam confessionem expressit hosti.

At neque postremum illud obtegendæ utcunque, per prodigii speciem, ignominiæ, callidius commentum est. Ii quippe id soli crediderint, qui hostes illos implacabili, & prorsus capitali odiô ab Orthodoxa Religione Civium (Græcos nempe Schismaticos à Romana Ecclesia], diffidere perpetuò, imò in ejus tunc supremum exitium (14) conjurâsse nescierint. Nam LACHOSNE (15) Superis Inferisq; (ut putant illi], invisos omnibus, tantæ Cœlitibus curæ esse; imò habere in Senatu Cœlitum è suis quempiam, profiterentur ultro isti? Bellicæne existimationis labeculam æternô Religionis intaminatæ [qualem jactant videlicet] obtectam vellent nævo?

[14] *Twardowski. Woyny Domowey wtorey, część wtora pag. 6. 7. 8.* * (15) *ita illi Polonos vocant.*

Sed

confirmatur id pressiùs ab adjunctis hujus confessionis.

Sed finge tamen, aut minimè vidisse præcipites, ad nostræ quidem Religionis gloriam, ad Græcanici verò erroris convictionem luculentissimã cessurum, quod dicerent; aut (quod non creditu modò difficile, verùm & dictu horrendum est] gloriæ honorísq; labem vel Religionis proditione abolere utcunque voluisse: jámne palmam retulisse te censes? Ut enim interea ex adductis capitibus pro mendacissimo impudentissimóq; commento hostilem illam confessionem haberi à te patiar, quânam, obsecro, fortunâ id contigit, ut hostis barbarus non notissimum quempiam appellaret Divum; sed eum potiùs sibi palàm asseveraret visum, cujus nè nomen quidem haberet cognitum? Quî, per Deum! evenire potuit, ut lineamenta vultûs, ut modus vestium, ut ætas, ut omnia tam apertè in ignotissimũ, unúmq; hunc quadrarent? quadrarent, inquam, usque adeò exquisite; ut vel viva ex iis, quæ fatebantur isti, imago ejus pingi posset? Quô insolitô, inauditôq; evênit prodigiô; ut futile vanissimúmq; (per te) mendacium cum diurnis nocturnísq; Votis ac precibus, cum exspectatione

one

one ſolicita, cum ſpe demum Civitatis totius unica, imò & cum re ipſa, reíq; geſtæ tempore examuſſim omnino, mirabiliterq; congruerent? Nam ecquis, quæſo, fortunatus is dies erat, quò poſt tot tantásq; tempeſtatis illius fædisſimæ procellas, poſt tot ſtrages & incendia, inſperatæ pacis nuntiô vultus Civium ſerenavit repentè? Appellemus fidem Annalium: Patrum memoriam requiramus. Uno omnes fatentur ore, (16) eô die ſolutā obſidionem atrociſſimam; quô (ſpectatîs rebûs omnibûs) nihil minùs humanitus ſperari debuerat: quô tamen ſimul ardentiſſimè ab obſeſſis ſupplicabatur STANISLAO: quô tota Civitas ante Aram hanc illius affuſa, Ædem iſtam miſerîs replebat gemitibûs; &, opem! opem! pacem! ſuppetias, lachymabunda inclamabat. Quid tu iſthìc incredule? ſurdū iſta & ferreū ſpectaſſe è cœlo dices KOSTKAM: quem nuper, ut Civibus iisdem ſuccurreret, cœlos etiam reliquiſſe audieras? Credes, nihil emollitum gemitibûs, quorum ipſa recordatio miſerationem & lachrymas vel ſaxo eliciat!

è tempore ſolutæ obſidionis.

[16] *hiſt. Coll. Leop. S. J. pag.* 240 241. *& ſeqq.*

Fu-

Fuit præterea illo die [17] pervigiliū lucis ſacratæ STANISLAO: appetebat in craſtinū is dies, quē imprimis ſolennē KOSTCÆ quotannis peragebat Leopolis. O lucē feliciter ominoſam! nolebas videlicet, STANISLAE Diviniſſime, in eū usque diem mœrore & dolore tabeſcere, exſternari pavore, premi obſidionis ærumnîs devotiſſimos tibi Cives: quo illi die ſolemnes tibi honores, læti alacrésq; perſolvere conſueviſſent.

2dò

Sed quinam, quæſo, ipſiusmet Civitatis inclytæ de eventu illo feliciſſimo ſenſus fuerat? Non tota illico gratioſam ſui Vindicis agnovit opem? non conſenſu unanimi, illi ſuam acceptam retulit libertatem? non æternum hujus ipſius ſui ſenſûs exſtare voluit monumentum, in prægrandi argenteo Anathemate, quod in Obſidionalis Coronæ conformatum effigiem (18] è STANISLAI appendit Ara? Vel ſi per te, piiſſimi prudentiſſimíq; Cives, cui ſuam deberent fortunā, ignorabant; tu unde nôſti, neſcio cui alteri quàm STANISLAO debuiſſe?

è communi civium ſenſu,

& facto

ad obtrectatorem

Sed quorſum iſta contentio, cùm apud

nullum de hoc dubiū.

[17) *hiſt. Coll. Leop. S. J. p.* 240. 241. *(18] *ead. hiſt. p.* 243

eos

eos ego verba faciam, qui in communem hac de re Majorum suorum sensum concedunt toti? Quibus tam exploratum est, eos ipsos Majores suos, istum de STANISLAO sensum aliis quoque tam luculentis fuisse testatos factis; ut nullũ prorsus dubitandi hac de re locum reliquerint?

probatio ex aliis, quæ postea evenêre.

Nam quæ illa, quæso res fuerat, quæ imminente rursus, post triennium fere, obsidione aliâ, ad tantam illos erga STANISLAUM suum animârat fiduciam; ut illius tutelam & gratiã nullis non pietatis officiis demereri contenderint: síq; hanc obtinerent (utì obtinuisse eventus docuit) aheneô se se defendi murô crederent? Ubi enim de propinquante rursus ad Urbem obsidendam hoste (19) haud dubiô rumore est cognitum; instituta illico solemnis ad STANISLAI Aram supplicatio, ob totius quidem confluxũ Civitatis numerosissima; ob ardentissimũ verò Numinis per KOSTKAM placandi studium devotissima. Ducebant longissimos supplicantiũ ordines (20) gemini Urbis Antistites, Romani alter Ritûs, alter Armeni. Illi, ut Pontificiô fulgebant cultu, ingressi Templum, atque ad STANISLAI Aram affusi, periculum ei exponunt lacrymabundi: singultibûs quàm verbîs potiùs implorant opem. Adesset clientibus: imminens averruncaret incendium: restinctô priùs, quem jure se commeruisse agnoscerẽt, Divini furoris igne. Urbem totam, illius se commendare tutelæ: quam si (utì sperarent) experirentur etiam, TOTAM LEOPOLIM ÆTERNUM STANISLAO DEVOTAM FORE. Excepit Vota Præsulum primùm lacrymabilis cæterorum contestatio, quâ (DEÔ SUPERISQUE OMNIBUS in ejus rei testimonium evocatis) idem omnino velle, idem vovere omnes acclamârunt. Mox ubi se ejulatus remisit, atque ab humo (nam humi plerique omnes se se abjecerant) udos lacrymîs erexêre vultus; Magistratus Urbani prægrandem (21) purissimi argenti tabulam, eodem inscriptam votô, offerunt Archi-Præsulibus: útq; S.P.Q.L. nomine, è KOSTCÆ Ara hoc Anathema pendeat, exposcunt supplices.

rursus timetur obsidio. supplicatio publica in honorem Divi à duobus Archiepiscopis deducta

fervor orantium.

devovet se urbs Divo

anathema ex Ara appendit.

(19) *Anno* 1652 (20) *ead. hist. p.* 245. 246.

(21) *hist. Coll. Leop. S. J. p.* 245. 246.

experitur mirabilem Divi opem.

O eximiam piiſſimorum Civium in Patronum Protectorémq; ſuum pietatem! ſed o luculentum ſimul Patroni hujus beneficium! Jam fere ad mœnia propinquans hoſtis, tam repentè aliò cruentos vertit impetus; ut cùm nubem grandine fulminibûsq; fœtam violentus excepit turbo, & vel diſflavit, diſcerpsítq; in partes peſtem; vel in avia delatam loca, citrà noxam mortalium effundi fecit. Et certè tam repentina illa avariſſimarum belluarum à muris pæne Urbis abſceſſio prodigii non carebat ſpecie. Quis enim non jure referat in prodigia, ſi rapaciſſimus harpyiarum exercitus, nullô imminentis à tergo hoſtis percullus metu, opimam ac inermem, repentè prædam deſerat?

Iterum.

Uti autem imminentem hanc cladem, non citrà prodigii ſpeciem propulſavit à ſuis STANISLAUS; ita deinceps quoque, cùm barbaro Turcarum furori omnino jam ceſſura in prædam videretur LEOPOLIS, luculentîs eam prodigiîs vindicavit. Res poſt vicenos fere quaternósve à Coſatica illa obſidione annos (22) ita contigit. Capto illo totius Polo-

(22) *Anno Xſti 1672. 19. 8bris.*

niæ

niæ, imò Chriſtianitatis propugnaculô, CAMENECO, quaſi ingens diluvium rupto aggere, infuſi in Ruſſiam ulteriorē barbari in ipſa jam Regni viſcera graſſabantur. Iugulabantur cives: ſolo æquabantur Urbes: ſpoliabantur Templa: profanabantur Sacroſancta Religionis Myſteria: nullum crudelitatis, nullum flagitii, nullum ſacrilegii præteribatur genus. Ubique cædes, ubique incendia, ubique extrema omnia calamitatum genera.

Turcæ capto Cameneco Ruſſiam inundant.

ſæviunt.

Huic verò arcendo diluvio nihil uſquam erat obſtaculi præter Leopolim. Illam igitur eô furioſiùs oppugnare inſtituit ferox hoſtis; quò fidentiùs fuit auſa reſiſtere. Excidium illi deſtinat: ultimam edicit ſtragem: locum ipſum, ſi poſſit, abolitūrum ſe ſe jurat. Quæ rurſum contra tam furioſum támq; potentem hoſtē quærant præſidia Cives miſeri?

ad Leopolim accedunt, obſident.

Quem vocet Divûm populus, ruentis
Imperi rebus? prece quâ fatigent
Ordines Sacri [liceat ſic mutare] *minùs*
audientes Carmina Cœlos? (23)

Iterum ad STANISLAUM confugitur. Ille Propugnatoris Exercitûs Imperator legitur: illi ardentiſſimè ſupplicatur. Illi-

Urbs in Divi tutelam concedit.

(23) *Hor. ode 1.*

us

Votum pro pluvia, ad- cohibendas hostiles machinas.

us sacrâ effigies pro mœnibus obsessæ urbis hosti objicitur. Votũ interea à multis concipitur (24) certas ei quotidie persolvendi laudes; si perpetuis pluvii cœli imbribus machinarum hostilium furorem inhibeat. Hîs enim violenter concussi labababant muri: hîs dejiciebantur turres: impetebantur templa: fulminabantur discerpebantúrq; medio etiam in foro Cives. Ab his nihil usquam immune: nihil integrum: securum nihil. Harum ope deferebant ferale incendium globi ignei, & latè per tecta dispergebant. Nihil suppetebat remedii, præterquam si violenter plueret.

O facilem suorum in vota STANISLAUM! Factum quidẽ aliquando, accepimus; ut Rhodiorum Urbs à Demetrio (quem *Expugnatorem* dicebant] obsidione cincta, bellicîsq; contrita machinîs, nè ab injecto demum [quod parabat Demetrius] periret igne, Protogenis depictam penicillô perelegantem tabulam pro mœnibus hosti objecerit. Parsúmq; tum ab hoste rebelli Urbi; (25) ut pulcherrimæ parceretur imagini. Quid tamen est ta-

(24) *hist. Coll. ubi suprà. fuitq; conceptum à Nostris in Collegio* * (25) *Plin. hist. nat. l. 35. c. 10.*

bu-

bulæ illius gloria, ad mirificam Urbis istius servatricem KOSTCÆ imaginem? Perierant quidem Rhodii, nisi imago Protogenis; et perierant pariter Leopolienses, nisi imago KOSTCÆ defendisset. Verùm cùm Rhodios noller quidem, at posset; Leopolienses contrà, ut vellet maximè, perdere tamen haud quaquam posset potentissimus alioqui furiosissimúsq; hostis: suam Rhodii debuerunt salutem moderationi victoris & clementiæ, at suam Leopolienses & salutem & Urbem debent luculento STANISLAI prodigio. Ingruunt enim repentè violenti & perpetui è cœlo imbres: nec pluere absistit tamdiu; dum in desperationẽ expugnandæ Leopolis agatur hostis. Nam quô expugnaret pactô, quam propugnabat è cœlo, imò nec oppugnari sinebat KOSTKA?

impetratur pluvia.

Qui tamen ademptum sibi robur omne agnoverat, ad fraudes atque strophas conversus, iis saltem se se pugnaturum felicius credebat hostis. Cogitur è primariis barbarorũ ducibꝰ infandũ cõcilium: expugnatur in eo pæne, capitúrq; Leopolis, post ferreas æneasq; machinas

hostis à vi ad fraudes vertitur.

Consultat frequens.

au-

aureo dein oppugnanda ariete. Ita quippe bellicus ille barbarorum ſenatus decernebat [26) Actum de Urbe erat, niſi cæcum exitium partim disjeciſſet per ſe ſe; partim Cives de eo admonuiſſet KOSTKA. Primùm enim aſpectabilem Divini cujusdam Adoleſcentis indutus formam, admirabili paucorum verborum efficaciâ perſuadet propugnatorum Ducibus, conjiciendam in nefandum illud barbarorum concilium vim ignitorum miſſilium. Mox eâdem cœleſti facundiâ evincit apud Veteranos Heroës tener (ut tum ferebat vultu) atque ignotus puer, ut ſuâ ipſe manu igneam illam in hoſtes effundat tempeſtatem. Acquieſcitur: erumpit vis ingens ignium telorúmque in conſultantem hoſtem: fit magna in eo ſtrages: pars eodem, quo conſederant, diſcerpti loco: pars fœdati proſtratíque vulneribus: pars metu exanimati diffugiunt. Dixiſſes (ſi jocari in re ſeria colliberet] barbarum Senatusconſultum illud *per diſceſſionem* factum Romano more: ita pars fere altera conſultantium è vivis tum diſceſſit ad inferos

diſturbatur à Divo barbarum concilium.

(26) *P. Gzowſki fol. 3. ubi ſuprà. P. Kowalicki, kaznodzieia odświetny.*

At

At cœleſtis ille Poliorcetes momentô, & in oculis planè omnium, oculis obtutibúsq; omnium ſe ſubduxit.

Nec tamen fracti infortuniô barbari minuerunt audaciam: nec eâ viciſſim barbarorum contentus ſtrage, tutelam obſeſſorum deſeruit STANISLAUS. Oppugnant illi aurô venales quorundã propugnatorum animas, & expugnant. Paciſcuntur grandi ſummâ pecuniæ proditionem nefariam: appenditur proditoribus præſens aurum: in medium ſequentis noctis proditio ſcelerata condicitur: ab infanda nundinatione ſalutis publicæ ita diſceditur; ut proditores quidem aurô ſaturi, hoſtes ſpei funeſtæ pleni, digreſſi fuerint.

hoſtis corrumpit aurô aliquos è præſidiariis.

Perieras Urbs miſerrima! niſi fideliorẽ pro communi ſalute excubitorem habuiſſes KOSTKAM. Is primâ fere decretoriæ illius noctis vigiliâ viſendum ſe rurſum præbet nobiliſſimo fortiſſimóq; Viro Martino Katſki, tum quidem Urbani præſidii Archiſtratego, deinde verò Cracovienſi (quem dicimus) Caſtellano. Aperit quo loco res ſint: de condicta proditione edocet: evadendi ſupremi infortu-

indicat pactam proditionem Divus.

tu-

tunii rationem ſuggerit, atque in auras momentô abit. Siſtuntur illico, quæ ſuo ſonitu ſignum erant datura hoſtibus, horologia: mutantur indicatæ à STANISLAO excubitores Portæ: quæſtioni etiam ſubjiciuntur: fatentur ſcelus.

At fortiſſimus ſapientiſſimúsq; ſtrategus, hoſtilem impreſſionem prævertendã ratus, lectiſſimam Præſidiariorum manũ *hoſtis prævertitur eruptione* raptim congregat: adhortatione egregiâ ſingulorum incendit animos: per concubiæ noctis ſilentium in hoſtem educit extra mœnia. Proceditur ad ſuburbanũ usque Templum Divi GEORGII: ibi acies ad excipiendum ex inſidiis hoſtem diſponitur: in armis ſtatur. Interea in deſignatam proditioni horam tertium inſonuêre quadrantem horologia: eâ teſſerâ excitus hoſtis taciturno agmine è Caſtris movet, & ſpe ac cupiditate illectus prædæ, non tam pugnam & arma cogitat, quàm victoriam. Obſervat greſſum omnẽ propinquantium, ex inobſervatis inſidiis miles noſter: datur repentè pugnæ ſignũ: ſonant claſſica: clamore irruentium, ac armorum fragore miſcetur cœlum: volantibus undequaque flammîs nox in diem

concedit. Exſternatus tam ſubitô pavore hoſtis turbat agmina: mox effuſo in Caſtra curſu fugam præcipitat. Inſtãt à tergo noſtri, & cædem ac metum latè ſpargunt: nec finem faciunt tamdiu; dum & *cæditur.* cædendi ſatietas cepit omnes, & receptui juſſit canere Imperator.

Ita quô peritura jam erat Leopolis infortuniô, ex eo illi etiam triumphi materiam KOSTKA præbuit. At hoſti barbaro extrema inde victoriæ deſperatio. Itaque qui nullam olim componendæ cum Urbe pacis, nullam lytri mentionem admiſerat; ultro jam & legatos de pace mittere, & qualiquali acquieturum lytro nõ obſcurè oſtendere. Ergo certis conditionibûs res utrinque tranſigitur. Redimitur jacturâ mediocri ſalus omnium, & quos perire brevì omnes oportebat humanitus; ii divinô beneficiô, ii Thaumaturgi KOSTCÆ tutelâ, non maximô rerum ſuarum damnô manſêre ſalvi. *deſperat expugnationem.* *pacem offert.* *ſolvitur obſidio.*

Nec fuêre ingrati. Proximè enim ſecuta luce (quæ STANISLAO etiamtũ ſacra fuerat, certatim in Templum noſtrum Urbs tota ſe infudit. Aderat Clerus cum Præſule, cum Senatu Populus, verbô tota fidelis Leopolis. Atque in *urbs erga Divum grata.*

gratulationes & laudes KOSTCÆ certatim effusi, gratias suo vindici immortales habere: vota persolvere: liberatorē agnoscere: immortalem beneficii polliceri memoriam: Ambrosianum denique (quem vocant) Hymnum, ad Aram hanc prostrati, lætis vocibûs decantare.

*A*d ea verò grati piiq; erga KOSTKAM animi officia, non leve attulerunt momentum vel hostes impii. Ubi enim obsidio est soluta; Nobilissimi (ut inter barbaros) lectissimiq; eorum Duces, hospitum jam duntaxat nomine (hostilitatem enim omnem pax icta sustulerat] in Urbem, visendi studiô, admittuntur. Hìc ubi curiosiùs non Urbana modò quà publica, quà privata ædificia; verùm sacras quoq; profani visunt Ædes; in nostræ quoque Societatis Templū forte fortuna subeunt. Dúmq; alia ex aliis, ut se quidvis obtulit, contuentur; ad sacram quoque STANISLAO accedunt *A*ram, ac venerandâ eius conspectâ effigie, vah! exclamant alter ad alterum, hic ille est Gaurorum (ita Christianos appellant omnes) hic ille est istius imprimìs Urbis Deus, quem tam infestum nobis vel hâc ipsa obsidione sensimus! [27) Tū ad Cives conversi; huic, ajebant, salutem debetis vestram uni. Hic pro vestra quotidie contra nostros assultus pugnavit Urbe. Hunc pro mœnibus turribúsq; vestris nullô fere non die conspeximus: invictum sensimus: extimuimus. Quod si, pergebant porrò, ex aliis detractum Aris Templísq; vestris, aurum nobis argentúmq; est pensum lytri nomine [utì ex vobis ipsis, cùm id penderetis, agnovimus) id quidem libenter accipimus: quòd nos eô liberè securéq; speremus fruituros. At [28) videte, inquiebant; videte, oramus etiam atque etiam; nè quid è DEI ISTIUS detractum *A*ra, nobis detis. Finem alioqui ille vindicandi non fecerit: útq; infestus ubique nobis est, nullâ non clade nostrâ suam sarcire *j*acturam æternùm contenderit.

hostes quid fassi.

Hæc palàm barbari: quorum invita veritatis confessio tantò existit probatior; quantò ab adulandi suspicione remotior: tantò autem ab hac labe remotior; quantò superbior & iratior; quantò à Christi-

[27) *P. Wieruszewski in Elogiis heroicis, p. 89. 90. & P. Kowalicki, ubi suprà, p. 330.* * [28] *P. Wieruszewski ubi suprà.*

anis

anis Sacris abhorrentior animus confitentium.

Ita tunc ex hoste ipso est cognitum, quis ille Divinus Puer esset, qui tam præsentem Leopoliensibus tulisset opem. Ita beneficium sui Vindicis agnovêre Leopolienses devinctissimi.

oratoris querela.

At heu me! qui rem seculorum dignã memoria, tam jejunè & parcè delibatam cogor relinquere! Imò, qui alia quoque amplissima, cùm in commune collata, tũ privatim quàm plurimis Leopoliensibus per KOSTKAM præstita beneficia (temporis exclusus angustiis) nè delibata quidem adigor præterire! Sed adigor tamen! parendum necessitati est. Erunt fortasse olim; qui, quæ ego seu non satis magnificè commemoravi gravissima; seu silentio involvi innumera; feliciùs ex hoc loco proponent Oratores. Sufficient verò illis uberrimam pulcherrimámq; hanc materiem exempla innumera; quæ partim publicis consignata Actis historicorúmq; commentariis, partim votivis contestata tabellis; partim vivis expressa coloribûs ubique exstant.

solatium.

Quot enim hac una de re sive jurata testimonia in sacris Consistoriis, sive Cōmentarii in bibliothecis, sive votiva Anathemata pro Divi Ara, sive spirantes & pæne vivæ imagines non intrà conclavia procœtonésq; solùm: verùm pro extima quoque tot ædium ornatissimarum facie! Hæc verò omnia si vel obiter quis percurrerit; nullum miseriæ infortuniíq; genus repererit, cui prodigiosa STANISLAI beneficentia non plenam miraculi opem tulerit. Restituit [29] enim imbecilles, & languentes innumeros, viribus & vigori: inutiles & membris captos pristinæ integritati: amentes rationi: mœrore obrutos serenitati animi: abstractos in servitutem sive dæmonũ, corpora obsidentium; sive barbarorum, compedibûs catenísq; complures retinentium; antiquæ libertati. Subvênit præsenti pecuniâ, gravatis alieno ære: conciliavit capitali dissidentes odiô: eduxit in littus naufragos: ad vitam moribundos & mortuos revocavit: ruentes ex alto in præceps, suis in aëre, nè colliderentur, excepit manibûs. Quod postremum prodigium cùm (30)

privatorũ Divi beneficiorum monumēta

eorundum multitudo, varietas.

[29] *hæc omnia collegit P. Nicol. Oborski, ubi suprà, ex Processu Canoniz. facto in Archidiœcesi Leopolien.* * (30) *ubi videre est apud eundē.*

olim pluries; tum noviſſimè ante haud multos annos in Wilczkorum patratum Familia non memoriâ modò tenent quā plurimi; verùm oculîs quoque uſurpamus omnes, quotquot publicum ejus rei monumentum pro Familiæ ejusdem Ædibus intuemur propoſitum. Rei tum geſtæ ſeriem, ultra exquiſitam picturam, adjecta quoque epigraphe ita exprimit.

TERESSIA DE ZLOTOROVICIIS WILCZKOWA, EX FENESTRA DOMUS ISTIUS IN SAXA PLATEÆ DECIDIT, CEU IN MOLLES ROSAS. NON COLLISA, QUIA SUPPEDITAVIT MANUM SANCTUS KOSTKA, PALLIUM PROTENDERE CADENTI VISUS.

Quod quidem plenum prodigii beneficium etſi palàm, ac totâ pæne inſpectante Leopoli, ea recepit Familia; quò certior tamen miraculo conſtaret apud Exteros Poſteróſq, fides, diligentiſſimè in rem totam inquiſivit ſacrum Officium: confirmatámq; iuratîs graviſſimorum Civium teſtimoniîs pro ea, quâ in rebus ejusmodi pollet Authoritate, non ab omni ſolummodò ſuſpicione abſolvit mendacii; verùm in luculentis quoque habēdam prodigiis declaravit.

PARS II.

LEOPOLIS ERGA STANISLAUM GRATISSIMA

O Te tantô fortunatam Patronô, Urbs pulcherrima! Quanquam quid ego tam profuſam in te Thaumaturgi iſtius demirer beneficentiam, quam tot ac tantîs emeruiſti tu pridem tibi, & emereri etiamnum non ceſſas officiîs? Quid enim non egêrunt hactenus Cives piiſſimi, quid non agunt hucusque, ut gratiſſimos ſe probent STANISLAO?

Externam Cultûs illius pompam quàm egregiè cùm privatim, tum publicè quoque ſuſtinent? Interiorem (quæ potior eſt Divorum honoratio] animi erga illum devotionem quibûs non palam faciunt argumentîs?

Et primam quidem illam duliæ rationem, quàm exquiſitè, quàm inpenſe (nè di- *Civium liberalitas in ornanda Divi Ara*

G

dicam, profusè) Tutelari persolvunt suo, vel hæc sola gratiosissima illius Ara luculenter commonstrat. Quot enim votiva ad illam Anathemata? quot perennes gratissimi animi testes tabellæ argenteæ? quot gēmæ pretiosissimæ? quot annuli? quot coronæ? quot alia pretiosa donaria? Quot cordiū, quot oculorū, quot manuū pedúmve effigies, salutis vel servatæ indicia; vel recuperatæ documenta? Quid memorē cerea donativa? faces? lychnos? funalia? quid floreas corollas & serta, quotidiana fere per æstatē munera?

meretúrq; id Loci hujus religio

Jure verò id quidem, meritóq; vos facitis Cives optimi. Meretur sanè à vobis locus iste sacerrimus, meretur ab omnibus tantâ religione coli; sive obtenta isthìc prodigiosa beneficia, sive eximia quædam summorum hominum exempla intuemur. Nam ut attacta jam nonnihil beneficentissima STANISLAI prodigia, magnam partem ad Aram hanc patrata prætercam; Serenissimi Invictissimíq; Reges Poloniæ JOANNES CASIMIRUS, MICHAEL KORYBUTHUS WISNIOWIECCIUS, JOANNES III. SOBIESCIUS, non KOSTKAM modò universè, verùm speciatim quoque hunc locum, hanc illustrem prodigiis Leopoliensem illius Aram tantâ semper, támq; luculenta pietatis significatione coluêre; ut si desessent alia, vel sola hæc illustrissima singularis erga locum hunc religionis exempla, à sapientissimis Sanctissimísq; Regibus constanter palámq; edita, summam ei conciliare apud omnes possint reverentiam.

Regum veneratio in eundem locum.

Certè invictissimus JOANNES CASIMIRUS (quô unô Principe nemo Polonus Rex cum pluribus simul potentioribúsq; hostibus, nemo diutiùs, nemo fortiùs pro salute Reip. depugnavit) is inquam Princeps nihil habebat antiquius; quàm ut suam, afflictissimíq; per ea tempora Regni sui fortunam, in ipso pæne ingressu Regalis solii, STANISLAI tutelæ, hoc ipso loco (31) commendaret. Id quod Serenissimus quoque MICHAEL KORYBUTHUS totô fere, quô sceptrum Polonum tenuit, temporis intervallô, tam sæpe támq; constanter egit; ut egisse perpetuò videri possit.

Joannis Casimiri,

Michaelis,

Quid verò de illo non tam Triumphatore, quàm Fulmine barbarorum; nec Patriæ solùm suæ, verùm Romani quoque Imperii, Christianitatísq; glorioso Vindice, quid, inquam, dicam de Magno JOANNE SOBIESCIO? Egressus il-

(31) *hist. Coll. Leop. S. J.*

Joannes III. uti victoriarum amplitudine, ita & pietate in Divum hunc, & loci hujus veneratione, cæteros superavit.

ille non Regum modò Polonorum; verùm omnium ferè (qui debellandâ Turcarum tyrannide immortalem sibi comparârunt aliquando gloriam) egressus, inquam, longè est tam fortitudinem, quã fortunam Heroum: ex quo tam multîs magnîsq; cladibûs totam fere non triumphavit solummodò; verùm pessumdedit obtrivítq; barbari Orientis potentiam. At idem quoque Achilles Christianus omnes retro Polonos Principes [etsi maximos STANISLAI Cultores) eximiâ imò incomparabili in Divum hunc religione, longissimè est egressus. Nihil tamẽ de aliis religiosissimi istius Principis in KOSTKAM officiis hoc loco dicam. Præteribo silentiô ardentissimum illud studium, quô apud Romanam Sedem institit Rex pientissimus, ut in Sanctorum numerum cooptaretur KOSTKA. Omittam dicere, quâ curâ, quâ contentione egerit apud eandem Sedem, ut idem Divus, prout suô jam erat meritô, ita Principes Primósq; inter Patronos Regni, Romanô quoque oraculô primus esset. Id unum dicam, quâ ille religione coluerit, quibûs Regiæ pietatis collustrârit exemplîs, quibûs ornârit donarîs hoc ipsum Leopo-

poliense KOSTCÆ Sacrariũ, hanc prodigiosam Aram, gratiosam hanc imaginem STANISLAI. Quanquam hinc quoque gradum refero: nè istud quidem dicam totum, nisi longissimas Vobis è Collegii istius nostri Annalibus recitare historias molestus velim. Unum igitur alterúmve ex plurimis non tam dicam, quàm innuam. Pientissimum videlicet Regem istum, pro quavis pæne victoria (quot verò victoriæ, primùm Copiarum Regni Ductoris, mox Regis quoque JOANNIS erant!) hoc ipso loco supplicâsse KOSTCÆ. Supplicationes verò ejusmodi præsentem semper cum lectissimo flore militiæ, totîs interdum hebdomadîs incredibili pietatis exẽplo obiisse: appendisse pretiosa donaria: [32) nuncupâsse vota: obtulisse Sacrificia: nullum demũ religionis officium prætermîsse. Partâ autem de hoste victoriâ, nunquam eam suorum seu dexteritati, seu fortunæ Armorum; sed uni secundùm Deum acceptam referre STANISLAO: ad hanc ipsam gratulari de illa Aram: verbô, KOSTKANAM illam, non suam profiteri. Inde cùm ali-

(32] *hist. Coll. Leop. S. J. p. 300. 301. 307. 310. & seqq.*

quan-

quando memorabili illa ad Chotimũ clade delêsset innumeras barbarorũ copias, [33) atque *Opima* [34) victis *spolia* detraxisset; non ea, ut jure poterat, è Regiæ suæ appensa tholis, suæ sacravit famæ, non suæ dicavit Gloriæ, non fortunæ; verùm ante omnia ex hac ipsa STANISLAI sui (cujus scilicet pugnâsset vicissérque auspiciîs] Leopoliensi [35) appendit Arâ. Tum deinde post aliquod intervallum temporis Romã isthinc transferri voluit, ad Sacros STANISLAI cineres æterno Regii in Divũ animi futura monumento. O locum & suîs prodigiîs, & tantæ pietatis exemplîs Venerabilem! Quã jure igitur meritòq;, ut dixi, tantam ei Religionem, tantos impendis cultus, fortunatissimũ hôc tuô PalladiôLeoburgũ!

alia urbis in Divum ũ publica,

Non tamen unius sacelli hujus angustiîs suam erga STANISLAUM pietatem circumscribi patitur Urbs amplissima. Latiùs pæne illius (si qui sunt) fines, quàm vel sua profert pomœria. KOSTKANAS illa imagines pro utraque affixit Porta: cùm ideo, ut declaret, cui maximè excubitori se suámque salutem crediderit; tum verò ut nemo illam

* (33] *Annô* 1672. * (34) *Romanis Opima Spolia erant illa, quæ Dux ipse, hostiũ Duci à se interfecto detraxerat. Rosin. Antiqq. l. 10.* * (35) *hist. Coll. pag. 300. 301.*

cui

ingrediatur extraneus, qui non illico inquilinos & Cives suos ex toto in STANISLAI tutelam concessisse perspiciat. Imò verò pro altissima quoque turri Curiæ, sublimis eminet KOSTKANA effigies; ut non cominùs modò ista videant, qui mœnia portásque subeunt; verùm è longinquo etiam atque eminùs prospectent omnes: NEC VIDERI A QUOQUAM POSSIT LEOPOLIS, NISI DEVOTA, STANISLAO

tum privata officia.

Privatarũ verò ædium quoramquamque reperias, quæ non pro Laribus & Penatibus Kostkanam iconem veneratione colat eximiâ? Ubi autem sacrata STANISLAO dies appetit, quot ubique publicæ signa lætitiæ! quot passim devotissimi animi documenta! Festîs ignibûs non publica modò turris; verùm privatorum quoque collucent ædes. Pro foribus, pro fenestris proponitur imago Divi; & sertîs exornatur pulcherrimîs: collustratur faculîs: festivô ubique pæane celebratur.

Egregius in civibus erga eundem animi affectus.

Is tamen Divorum cultus, quem & in animi devotione consistere, & multò Divis ipsis gratiorem dixi accidere; sapientissimis quoque Civibus multò existit potior. Istud autem quibûs jam ego verbîs assequar? Nam quæ facundia tenerrimo illi erga Divum amori, filiali pæne fiduciæ, eximiæ reverentiæ (quæ sin-

gulo-

gulorum corda occupant) exprimendis sufficiat? Factis ista multò luculentiùs declarant illi, quàm oratio possit ulla. Apud non paucos pulcherrimus usus obtinuit, ut anniversariā Divi lucē novenis adeò ipsis præveniant hebdomadibꝰ: harū singulos Martis dies religiosiùs obeunt: sacrâ se Exhomologesi expiant: Cœlesti accumbunt Epulo: solitas producunt preces: ante hanc ipsā STANISLAI Aram venerabundi procumbunt, eiq; tū pro acceptis grates referunt amplissimas; tum ulteriora exposcunt beneficia. Id quod ritè sapienterq; suscipiunt, novenos illos Menses, quibûs in Societate Jesu, militaverat Stanislaus, novenariô hôc veneraturi numerô.

pia exercitia ante Festū Divi

eadem ipsô Festô,

Sed ubi jam dicatus STANISLAO affulsit dies; quanto ardore animi, quanto pietatis sensū hæc ipsa religiosa exercitia Civitas obit tota!

Neque hîs tamen omnibûs satisfactum à se officio putant suo: quòd talia cum Advenis quoque ac Extraneis habeantur cōmunia eo die. Itaque septimô rursus die omnes ad unum conveniunt Cives piissimi, & seorsim ac soli ea ipsa iterum persolvunt officia STANISLAO. Ardent pro Divi Ara, numerosa funalia: Votivum Urbis nomine Sacrum peragitur: illi ipsi (ut adsunt frequentissimi) jam præstita sibi beneficia grato revolvunt animo: jam præstanda deinceps, supplicabundi expetunt: jā totos se in clientelā KOSTCÆ profitentur concedere.

eadem sub octiduum Divo sacrum, urbis nomine

Peroratio

O dignam tantâ beneficentiâ gratitudinē! O pietatem Patrocinio tanto non imparem! o Divorum cultum, in religionis exempla omnibus proponendum! Pergite Cives amplissimi, pergite istîs officiîs demereri vobis Cœlum! non sinet illud liberalitatem erga vos suam vestris esse parciorē promeritis. Non patrociniū à Vobis suū desiderari unquā patietur Kostka; si quâ cœpistis pietate, pergatis cum illo decertare.